

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—
Poštno-čakovni rač. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—
četrt strani Din 500.—, 1/2 strani
Din 250.—, 1/4 strani Din 125.—
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.—

Koroškimi Slovencem slovensko šolo!

Najosnovnejše narodnostno pravo je pravica do maternega jezika. Brez narodnega jezika ni narodnosti. Borba zoper narodni jezik je borba zoper narodnost. Vsak narod čuva svoj jezik kot največjo svetinjo. Kdor mu to svetinjo hoče ugrabiti, njega smatra kot svojega nasprotnika. Pravo do maternega jezika ne obstoja v tem, da sme kdo jezik svoje matere govoriti med 4 stenami svojega stanovanja. Tudi zunaj hiše ima narodni jezik svoje pravo, ki sega tako daleč, kot sega ozemlje, ki na njem prebiva dotični narod. To velja tudi in, to moramo poudariti, predvsem za narodno manjšino, ki biva v nacionalni državi tujega naroda. Pravo do maternega jezika vsebuje osobito pravico do vzgoje in pouka otrok v maternem jeziku. Zato mednarodne določbe o zaščiti narodnih manjšin kot najbistvenejšo točko poudarjajo manjšinske šole s poukom v maternem jeziku. Vesoljno nemštvo pazi z največjo pozornostjo, da se te določbe natančno izvršujejo po vseh državah, kjer stanujejo nemške manjšine. Ako se kje to ne zgodi, zažene krik, ki sega do Zeneve, kjer je kot na sedežu Zveze narodov tudi vrhovna instanca v zadevah zaščite narodnih manjšin. Vesoljno nemštvo še zahteva več ko mu gre: ne samo zaščito svoje manjšine, marveč pravico do ponemčevanja drugorodcev.

Kar pa velja za nemštvo, mora veljati tudi za slovenstvo: saj smo vendar pred Bogom vsi enaki, in tudi pred Zenevo bi morali biti vsi enaki. Slovenci na Koroškem pa niso. Celo vrsto let se že bojujejo za najosnovnejše narodno pravo: za pravico slovenskega jezika v šol. Borijo se, potegujejo se, moledujejo, pa ga niso dobili do danes. Mesto pravic se jim nudijo take-le besede, kot jih je spregovoril nedavno dobrolovaški župan Taurer na zborovanju domovinske fronte: »Vlada se na nekaj tisoč koroških Slovencev ne more ozirati. Če pa bi ugodila šolskim zahtevam koroških Slovencev, bomo nastopili s silo in jih onemogočili s šolskim štrajkom.«

Spričo takih razmer je nujno potrebno, da se uveljavi načelo vzporednosti med koroškimi Slovenci in nemško manjšino v naši državi. Pred 10 leti so Nemci v naši državi priznali to načelo ter so se potrudili, da bi pregovorili pristojne činitele med Nemci na Koroškem, da priznajo dejansveno manjšinsko pravo koroškimi Slovencem. Ni so uspeli in zato sedaj molčijo o tej vzporednosti. Mi pa ne smemo molčati ter tudi ne bomo molčali. Naša zahteva, ki se opira na določbe mednarodnega prava, se glasi slejkoprej: Slovincem na Koroškem slovensko šolo!

*

skupina je dobila pri volitvah v posamezne odbore najmanj 158 in največ 164 glasov, parlamentarna opozicija pa 145 do 147 glasov. Razlika je znašala 11 do 19 glasov. Na podlagi tega zaključka volitev je dobila vladna skupina v vsakem odboru po en glas večine in povrh ji je zagotovljeno še tudi predsedstvo. Izvoljeni so bili: verifikacijski, upravni, imunitetni, finančni in odbor za prošnje in pritožbe. Izid volitev je sprejela vladna večina z navdušenimi klici polnoštevno navzoči vladi in še posebno njenemu predsedniku dr. Stojadinoviču.

Predsednik skupščine je nato zaključil sejo z izjavo, da se bo vršila prihodnja seja z volitvijo posvetovalnih odborov za posamezne že predložene zakonske osnutke.

Seja, na kateri so izvolili odbore za pet predloženih zakonskih načrtov, se je vršila 14. XI. Vloženi sta bili dve listi: lista kluba vladne večine in lista

opozicije. Vršilo se je polimensko glasovanje in je dobila vlada v vseh odborih 40 glasov večine.

Naša država in sankcije proti Italiji. Ministrski svet prepoveduje z 18. XI. uvoz vsega blaga iz Italije in njenih kolonij. Poleg knjig ter časopisov je izvzeto od te prepovedi tudi blago, ki je bilo v celoti plačano pred 19. X. t. l. in blago na potu, ki mora biti uvoženo najdalje do 18. XII. Od uvozne prepovedi je izvzeta prtljaga potnikov. Izvoz, za katerega se zanimajo naši izvozniki, ostane prost. Naša vlada je uredila vse potrebno, da dobi za našo državo vsa mogoča nadomestila ali kompenzacije kot odškodnino za izgube, ki bi jih trpela radi izvedbe teh izjemnih ukrepov.

Narodna skupščina bo celotno zborovala šele v decembru. Zgoraj poročamo, kako so bili izvoljeni stalni odbori in odbori za proučevanje zakonskih osnutkov. Odbori, ki so prevzeli zakonske predloge, bodo potrebovali za svoje delo dalje časa in radi tega se bo sestala skupščina šele v prvi polovici decembra.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Grški kralj Jurij II. se vrača v Ate-ne. Ljudsko glasovanje v Grčiji je pozvalo zopet na prestol kralja Jurija II., ki je zapustil London 14. XI. Na povratku se je pomudil dva dni v Parizu, odkoder je odpotoval v Florenco in Rim. V Italiji se bo vkrcal 22. XI. na grško vojno ladjo in bo v grški prestolnici v nedeljo dne 24. nov., kjer bo slovesno sprejet.

Italija grozi in napoveduje, da bode ustavila ves uvoz iz vseh držav, ki bodo proti njej izvajale sankcije.

Skupščinske volitve so imeli sredi minulega tedna na Angleškem. Po ugotovljenih izidih je dobila vlada pod predsedstvom konservativca Baldwina ogromno večino. Popolnoma je propadel bivši dolgoletni ministrski predsednik in vodja delavske stranke MacDonald. Slika po volitvah je tale: Vladni blok 428 mandatov (70%) in okrog 11,800.000 (54%) glasov, od teh imajo konservativci 382 (64%) mandatov z 10,500.000 (48%) glasov. Opozicija ima 183 (30%) mandatov in 10,150.000 (46%) glasov. Od teh poslancev je članov delavske stranke 153 (25%) z 8,300.000 (38%) vseh oddanih glasov. Volilna udeležba znaša nekaj nad 70%, dočim je pri volitvah leta 1931 dosegla 80%.

Nemiri v Egiptu. Na predvečer parlamentarnih volitev na Angleškem je sklicala neodvisna egipčanska stranka

V NAŠI DRŽAVI.

ZMAGA VLADE V SKUPŠČINI.

Med izredno močno navzočnostjo poslancev iz obeh taborov, iz vladnega bloka in iz parlamentarne opozicije, so se vršile volitve 13. XI. v stalne skupščinske odbore. Kako veliko je bilo zanimanje za te volitve, dokazuje dejstvo, da so napolnili galerijo in diplomatske lože domači ter inozemski časniki in zastopstvo tujih držav. Klop poslancev so bile zasedene. Od 313 poslancev, ki se udeležujejo dela v narodni skupščini, je bilo 311 navzočih. Dva poslanca nista glasovala radi boleznih in tudi ne 50 iz dr. Mačkove skupine, ki sploh ne zahajajo v zbornico. Volitev v odbore se je precej zavlekla in je prinesla vladi zmago. Vladna

veliko zborovanje na prostem v Kairi. Na zboru pod milim nebom so skušali govorniki zbuditi med številnimi poslušalci smisel za popolno neodvisnost Egipta od Anglije. Eden od glavnih govornikov je zahteval od zbranih množic, naj bojkotirajo egipčansko vlado, ki je naklonjena Angležem. Take besede so razljutile množice in so grozili najtežji nemiri. Policija in vojaštvo sta posegla vmes in izpraznila zborovalni prostor. Prišlo je do spopada med oboroženo silo in zborovalci, ki je zahteval 8 mrtvih, 16 težko in 100 lažje ranjenih. Egipčani so po pravici razburjeni, ker se zavzema Anglija za neodvisnost Abesinije, o samostojnosti Egipta pa noče ničesar slišati.

Udarec manjšine proti večini. V našem listu smo že obširno poročali o volitvah v deželni zbor v Klajpedi ali Memelu, ki spada k Litvi. Pri volitvah so dobili Nemci 24 mandatov, Litvanci pa samo 5. Guverner ozemlja Memel je poveril poslancu litvanske manjšine, Endriji Borhertasu, nalogo, da sestavi takozvani memelski direktorij ali vlado. Radi tega imenovanja so Nemci zelo razburjeni, ker Borhertas ne bo užival zaupanja deželnega zbora in bo vladal kot od litvanske vlade v Kovnu imenovani komisar. Iz omenjenega slučaja je razvidno, da litvanska vlada noče sporazuma z Nemci v Memelu in v Nemčiji sami. Za deželnozbornske volitve v Memelu se je zelo zanimal sam Hitler.

Nova neodvisna država. 37 let so Združene ameriške države vladale na Filipinskem otočju v Tihem oceanu. Filipinski otoki, katere tvori 7000 otokov, so tako veliki kakor naša država in prebiva na njih 13 milijonov ljudi. Amerika je dobila to otočje leta 1896 v vojni s Španijo. Združene države so dale Filipinom neodvisnost in bodo obdržale na enem izmed otokov oporišče za svoje bojne ladje.

Minister dr. M. Krek na dveh shodih.

Zadnje nedeljo je imel marljiv g. minister dr. Krek zopet dva sijajno obiskana shoda v Slov. Bistrici predpoldne, popoldne pa v Ormožu.

Za sprejem g. ministra je bila Slov. Bistrica v zastavah. Dvorana okrajne hranilnice je bila premala za toliko udeležencev iz mesta samega, Hoč, Sliivnice, s Pohorja in z Dravskega polja. Zborovanje je otvoril ob 10. uri dopoldne predsednik okrajnega odbora JRZ dr. Boštjan Schaubach, ki je pozdravil vse navzoče in predvsem ministra g. M. Kreka. Prosil je tudi g. ministra, naj izroči g. dr. Anton Korošču pozdrave vseh zbranih zborovalcev, ki so prepričani, da bo on popravil sedanje težko stanje. Naprosil je podpredsednika okrajne organizacije JRZ mladega I. Jerovšeka, da je prevzel vodstvo zborovanja.

Burno pozdravljen je nastopil kot glavni govornik g. minister, ki se je dotaknil uvodoma klevet, katere so metali nasprotniki na dr. Korošca. Povdaril je, da pripada večina takozvanih slovenskih poslancev opoziciji, ki je poiz-

kušala zadnji teden vse, da bi zrušila sedajno vlado in bi se zopet uvedla diktatura nekaterih izbranih. Diktatura, katero so imeli v načrtu, bi morala biti ali oborožena ali pa diktatura kapitala. Oba ta dva načina vladanja sta smrt države in vsake državljanske blaginje. Edini pravi način vladanja je državljanska svoboda in poštenje.

Samo z ljudsko politiko bode mogoče urediti naše politične razmere in zboljšati današnje strašne gospodarske prilike.

Za navdušeno pozdravljenim ministrom, kateremu se je zahvalil za temeljita izvajanja g. predsednik zbora Jerovšek, so nastopili kot govornik: dr. J. Leskovar iz Maribora, dr. Fr. Schaubach, bivši veliki župan. in g. Marko Krajnc.

Iz Slov. Bistrice se je odpeljal g. dr. M. Krek v Ormož, kjer se je vršilo ob treh popoldne drugo zborovanje. Mesto je bilo v zastavah, godba je svirala, v pozdrav je deklamirala deklica pesmico in je poklonila ministru šopek.

Prostorna dvorana Kletarskega društva je bila nabito polna.

Minister g. dr. Krek je dalje časa govoril o izdajalski akciji v ormoškem

Proglasitev blažene Heme za sveto. Hema je bila slovenskega plemiškega rodu. Njen ded je bil Svetopolk, ki mu je nemški cesar Arnulf podelil l. 898 okrožje Breže ali Krško grofijo z glavnim gradom Seliče na Koroškem. Rodbina je imela obsežna posestva tudi v Pilštanju, kjer je bila Hema od grofovskih staršev Engelberta in Tute okoli l. 983. rojena. Poročila se je z mejnim grofom v Savinjski marki Viljemom, ki je tudi bil potomec domačega slovenskega rodu. Ko ji je umrl soprog na povratku z božje poti v Rim ter sta ji tudi bila ubita sinova Viljem in Hartvik v uporuh rudarjev v rudniku za zlato in srebro blizu Selič, je Hema ostala brez otrok: zadnja svojega rodu. Ker ni imela dedičev, je sklenila vse svoje veliko premoženje porabiti za dobre namene. Med raznimi dobrimi deli je bila ustanovitev nunskega samostana v Krki na Koroškem. Grofica Hema je sama vstopila v samostan, prejela redovno obleko in je 29. junija 1045 umrla. L. 1174 so njeno truplo prenesli s pokopališča v raketv krške stolnice ter ga položili na kraj, ki se imenuje oltar blažene Heme, kjer je ljudstvo blago rajno že od nekdanj častilo. Že leta 1229 se je sestavil zapisnik izrednih ozdravljenj in čudovitih dogodkov, ki so se izvršili na njeno priprošnjo. Za proglasitev Heme za svetnico se je tudi zavzemal nemški cesar Friderik III., ki se je z utemeljeno prošnjo obrnil na papeža Pavla II. (1464—1471). Do proglasitve pa ni prišlo, ker so neugodne razmere, osobito turški navali na naše kraje in protestantovske homatije to preprečile. Dovoljeno pa je češčenje blažene Heme po nekaterih škofijah, med dru-

Pri
slabi prebavi
„Planinka“ - čaj
Mr. Bahovec.
Skatlja Din 20—
v apotekah.

Reg. S. Br. 2007, 8. II. 1932.

1210

okraju, ki se je skrivala za imenom dr. Mačka. To, kar se vsiljuje med Slovence kot dr. Mačkovo gibanje, ni ne hrvatsko in ne slovensko, ampak so samo obupni poskusi političnih prihajalcev, ki rahljajo složne narodne vrste celo na narodnih mejah, kjer je sloga najbolj potrebna.

V drugem delu svojega govora je pozival g. minister k vstopu v JRZ, ki je že tako močna združitev ljudstva, da je ne bodo razbile nobene spletke.

Za dr. Krekom so še nastopili drugi govorniki.

Ob koncu zbora je bila sprejeta resolucija, ki izreka neomajno zaupanje voditelju Slovencev g. dr. A. Korošču.

gimi v naši, kjer se njen praznik obhaja 27. junija. Sedaj pa se poroča iz Rima, da se bo proces za proglasitev Heme kot svetnice nadaljeval. Papež Pij XI. je določil posebno zgodovinsko komisijo, ki je natanko proučila stare listine, ki se tičejo Heminega življenja, delovanja in čudežnih dogodkov, ki so se zgodili po njeni priprošnji. Ta komisija je zdaj končala svoje delo ter izrekla ugodno strokovnjaško sodbo. Nato je papež Pij XI. odredil, naj se proces za proglasitev blažene Heme kot svetnice vodi naprej in dovrši. Za nas Slovence je to nadvse radostna vest.

Domača duhovščina v misljenih. — Duhovnik, ki vzraste iz naroda ter deluje med narodom, ima na ljudstvo večji vpliv ko duhovnik, ki je tuje krvi. To velja tudi za področje misijonov. Misijonar-domačin je tudi svojim poganskim rojakom mnogo bližji kot tisti, ki je prišel od drugod, morda iz drugega dela sveta. Zato je bila od nekdanj težnja katoliškega misijonstva, da vzgoji čim več misijonarjev-domačinov. Zadnja leta se ta težnja vedno bolj uresničuje. V misijonskih področjih, podrejenih rimski kongregaciji za razširjenje vere, deluje 16.050 duhovnikov, med njimi 5384 domačinov, v 400 misijonskih semeniščih se pripravlja 18.000 semeniščanov-domačinov na duhovski stan. Med kitajskimi katoliki so zastopani duhovniki-domačini s 40% (celokupne duhovščine), med indijanskimi s 25%, med afriškimi s 15%. Tudi ostalo misijonsko osebje vedno bolj prihaja iz vrst domačinov: med 7305 misijonskimi brati je 2333 domačinov, med 38.504 misijonskimi sestrami je 18.144 domačink. Učitelji (61.730) in katehisti (74.127) so skoro vsi iz vrst domačinov.